*Fernando Pessoa: O Marinheiro (1913)*

**SJØFAREREN**
*Et statisk drama i ett bilde*

til Carlos Franco

*Et rom som uten tvil er i et gammelt slott. Rommet synes å være rundt. I midten er en båre og i den en jomfru i hvitt. Fakler i hvert av hjørnene. Til høyre, nesten rett fremfor dem som forestiller seg rommet, er det eneste vinduet, høyt og smalt, og i det fjerne mellom to fjell synes et lite sjøstykke. Ved siden av vinduet våker tre jomfruer. Den første sitter vendt mot vinduet, med ryggen mot fakkelen bak til høyre for kisten. De to andre sitter på hver side av vinduet.*
*Det er natt og liksom vage rester av måneskinnet.*

**FØRSTE VÅKEKVINNE** – Ennå har ikke timen slått.

**ANDRE** – Nei, kan ikke høre noe. Ikke en klokke i nærheten. Det dages vel snart.

**TREDJE** – Nei: horisonten er svart.

**FØRSTE** – Kjære søster, ville det ikke være fint om vi fortalte om det vi var? Det er vakkert, og er alltid en løgn…

**ANDRE** – Nei, la oss ikke snakke om det. Dessuten, var vi noe som helst?

**FØRSTE** – Kanskje. Jeg vet ikke. Men likevel, det er alltid vakkert å snakke om fortiden… Timene falt og vi holdt fast i stillheten. Jeg for min del ser på flammen der borte. Noen ganger skjelver den, andre ganger er den gulere og noen andre ganger er den blek. Jeg vet ikke hvorfor det er slik. Men søstre, vet vi hvorfor ting skjer?…

*(pause)*

**DEN SAMME** – Å snakke om fortiden – det må være vakkert, for det er nytteløst og det gjør så veldig vondt…

**ANDRE** – Om dere vil kan vi snakke om en fortid vi ikke kunne hatt.

**TREDJE** – Nei. For kanskje kunne vi hatt den.

**FØRSTE** – Nei, det dere sier er bare ord. Og det er så trist å snakke! Det er en så løgnaktig måte å glemme seg selv på!… Skulle vi heller gå lite grann?…

**TREDJE** – Hvor da?

**FØRSTE** – Her. Fra den ene siden til den andre. Slik drømmene noen ganger oppstår.

**TREDJE** – Fra hva da?

**FØRSTE** – Jeg vet ikke. Hvordan kan jeg vite det?

*(pause)*

**ANDRE** – Hele landskapet her er så veldig trist… Stedet jeg bodde før, var ikke så trist. I skumringen satt jeg ved vinduet og spant. Et vindu med utsikt mot sjøen og noen ganger så jeg i det fjerne en øy… Mange ganger spant jeg ikke; jeg stirret på sjøen og glemte å leve. Ikke vet jeg om jeg var lykkelig. Jeg kan ikke lenger bli den jeg kanskje aldri var…

**FØRSTE** – Jeg har aldri sett sjøen, unntatt herfra. Bare i dette ene vinduet er sjøen synlig, og så lite vi ser av den!… Er sjøen vakker i andre land?

**ANDRE** – Bare i andre land er sjøen så vakker. Det vi ser fyller oss med lengsler etter det vi aldri kommer til å se…

*(pause)*

**FØRSTE** – Snakket vi ikke om at vi skulle fortelle om fortiden vår?

**ANDRE** – Nei, det snakket vi ikke om.

**TREDJE** – Hvorfor er det ingen klokke i dette rommet?

**ANDRE** – Jeg vet ikke. Men uten klokken er alt fjernt og ufattelig. Natten tilhører mer seg selv… Kunne vi snakke slik, om vi visste hva klokken var?

**FØRSTE** – Kjære søster, alt i meg er trist. I sjelen min driver mang en desember forbi… Jeg forsøker ikke å stirre ut vinduet… Jeg vet at i det fjerne synes fjellene… Jeg var lykkelig bortenfor fjellene, den gangen… Jeg var liten. Jeg plukket blomster hele dagen, og før jeg sovnet ba jeg om at de ikke ble tatt fra meg… Jeg vet ikke hva dette ugjenkallelige er, som gjør at jeg vil gråte. Det var langt herfra at dette kunne vært… Når kommer dagen?…

**TREDJE** – Hvorfor bry seg? Den kommer alltid på samme måte… alltid, alltid, alltid…

*(pause)*

**ANDRE** – La oss fortelle fortellinger til hverandre. Jeg kan ingen fortellinger, men det har ingen vondt av. Bare å leve gjør vondt. La oss ikke engang streife borti livet med kantene av klærne våre… Nei, ikke reis dere. Det er en bevegelse, og hver bevegelse avbryter drømmen. Akkurat nå drømte jeg ingenting, likevel kunne jeg godt tenke meg å drømme en. Men fortiden – hvorfor snakker vi ikke om den?

**FØRSTE** – Vi bestemte oss for ikke å gjøre det… Dagen gryr snart og vi skal angre oss… Samtidig med lyset faller drømmene i søvn… Fortiden er kun en drøm… Dessuten vet jeg ikke hva som ikke er drøm. Om jeg betrakter øyeblikket oppmerksomt, er det som om det allerede er borte… Hva i all verden er noe som helst? Hvordan virker noe? Hva skjer i noe som gjør at det virker?… Å, vi skal snakke, kjære søstre, vi skal snakke høyt, vi skal snakke alle sammen… Stillheten begynner å bli noe, begynner å bli et vesen … Jeg kjenner den legger seg over meg som skodde… Å, snakk, snakk!…

**ANDRE** – For at?… Jeg stirrer på dere begge og ser dere ikke lenger… Det er som om avgrunner vokser mellom oss… Jeg må kaste av meg tanken på at jeg kan se dere, for å kunne se dere bedre… Den varme luften er kald inni, der den berører sjelen… Nå burde jeg kjenne umulige hender gli gjennom håret mitt – det er med den bevegelsen det snakkes om sirener… *(Legger*

*hendene i kors over kneet. Pause)*. For litt siden, da jeg ikke tenkte på noe, tenkte jeg på fortiden min.

**FØRSTE** – Jeg burde også ha tenkt på min…

**TREDJE** – Og nå vet jeg ikke hva jeg tenkte på… Andres fortider kanskje…, på fortiden til eventyrlige mennesker som aldri fantes… Rett nedenfor min mors hus rant en bekk… Hvorfor rant den og hvorfor rant den ikke lenger borte eller nærmere?… Finnes det en grunn til at noe som helst er hva det er? Finnes det noen som helst grunn som er like sann og virkelig som hendene mine?

**ANDRE** – Hendene er verken sanne eller virkelige… De er mysteriene som bebor livene våre… Noen ganger når jeg stirrer på hendene mine, frykter jeg Gud… Her inne er det ikke en trekk som rører flammene i lysene, men se, de rører seg likevel… Hvor vrir de seg hen?… Så vondt om noen kunne svare!… Jeg kjenner begjæret etter å høre vill musikk i palasser på andre kontinenter… Dét alltid langt borte i sjelen min… Kanskje fordi jeg som barn løp etter bølgene i sjøen nedenfor stranden … Jeg tok livet i hånden mellom klippene ved lavvannet, da sjøen liksom la sine egne hender over brystet og sovnet som en englestatue, for at ingen lenger skulle kunne se den.

**TREDJE** – Ordene dine minner meg om sjelen min.

**ANDRE** – Kanskje fordi de ikke er sanne… Jeg vet knapt at jeg sier dem… Jeg gjentar ordene etter en stemme jeg ikke hører, men som hvisker til meg… Men jeg må virkelig ha bodd ved kysten… Når noe bølger elsker jeg det… Det er bølger i sjelen min… Når jeg går, vugger jeg… Nå har jeg lyst til å gå… Jeg gjør det ikke, fordi det nytter ikke å gjøre noe likevel, særlig når du vil gjøre det… Fjellene er det jeg frykter… Det er utrolig at de er så ubevegelige og store… Det må finnes en hemmelighet av stein fjellene nekter å vite noe om… Kunne jeg unngå å se fjellene om jeg lente meg ut av vinduet, kunne noen i samme øyeblikk lene seg ut av sjelen min, noen jeg kunne kjenne meg lykkelig i…

**FØRSTE** – Jeg for min del elsker fjellene… På denne siden av alle fjellene er livet alltid stygt… På den andre siden der min mor bor, pleide vi å sitte i

skyggen under tamarinden og snakke om å dra til andre land… Der lå jeg lang og lykkelig, som når et par fugler synger fra hver sin side av veien… I skogen fantes ingen andre lysninger enn tankene våre… Og vi drømte at fra trærne falt en annen ro mot bakken enn skyggene… Det var nok slik der vi bodde, og jeg vet ikke om annet… Si meg at det er sant og jeg skal ikke gråte…

**ANDRE** – Jeg bodde mellom klippene og kikket på sjøen… Skjørtekanten slo kjølig og salt mot de nakne leggene mine… Jeg var liten og vilter… I dag er jeg redd for å ha vært det… Nå synes det som om jeg sover… Fortell meg om feene. Jeg hørte aldri noen snakke om dem… Sjøen var altfor stor til å tenke på dem… Det varmer å være liten i livet… Var dere lykkelige, kjære søstre?

**FØRSTE** – I dette øyeblikket begynner jeg med å ha vært det før… Dessuten, alt det som skjedde i skyggen… Trærne levde der – ikke mer enn jeg… Ingenting kom ut av det og ikke ventet jeg det heller… Og du, kjære søster, hvorfor sier du ingenting?

**TREDJE** – Jeg har en skrekkelig følelse at jeg allerede har fortalt dere det jeg er i ferd med å si. I samme øyeblikk jeg sier ordene mine, tilhører de fortiden, de finnes utenfor meg, jeg vet ikke hvor, stive og døde… Jeg snakker og tenker på ordene i strupen min og de synes meg som mennesker… Jeg nærer en frykt større enn meg selv… Som om jeg holder i hånden en nøkkel til en ukjent dør, jeg vet bare ikke hvor til. Jeg er en amulett eller en helligdom med bevissthet om seg selv. Derfor er jeg like redd for å gå gjennom talens mysterier som å vandre i mørke skogen… Og endelig, hvem kan uten tvil vite at dette er meg, og at dette er det jeg føler?

**FØRSTE** – Å kjenne på følelsen av å betrakte seg selv har en pris. Selv det å leve koster mye når man vet at det skjer… Snakk, men uten hensyn til hvem som lever… Skulle ikke du si oss hvem du var?

**TREDJE** – Den jeg engang var, husker ikke den jeg er… Stakkar liten, så lykkelig jeg var!… Jeg levde i skyggene av greinene og alt i min sjel er skjelvende løv. Når jeg går i solen er skyggen min kjølig. Jeg tilbrakte dagene ved bredden av kilden, der jeg stille dyppet fingertuppene mine i

vannet mens jeg drømte om å leve. Noen ganger der ved vannkanten, lente jeg meg utover og betraktet meg selv… Smilte jeg, var tennene mine på mystisk vis i vannet… De hadde sitt eget smil, helt uavhengig av mitt eget… Alltid smilte jeg uten grunn… Snakk til meg om døden, om slutten på alt, slik at jeg kan tenke meg en grunn til å minnes…

**FØRSTE** – Snakk ikke om noe som helst, ikke noe som helst… Det er blitt kjøligere, men hvorfor er det kjøligere? Det er ingen grunn til å bli kjøligere. For det er ikke kaldere enn det er… Hva har vi å snakke om?… Det er bedre å synge, jeg vet ikke hvorfor… Sangen folk synger når det er natt, blir brått en oppstemt og sorgløs skikkelse som kan varme rommet vårt og trøste oss… Jeg kunne synge en sang til dere, en vi sang der hjemme i fortiden min. Hvorfor vil dere ikke at jeg synger den for dere?

**TREDJE** – Det er ikke verdt det, kjære søster… Når noen synger, kan jeg ikke være meg selv. Jeg får ikke huske meg selv. Og etterpå blir hele fortiden min til noe annet, og jeg gråter for det døde livet jeg bærer med meg, og som jeg aldri fikk leve. Det er alltid for sent å synge, slik det alltid er for sent ikke å synge…

*(en pause)*

**FØRSTE** – Snart gryr dagen… La oss være stille… Slik livet vil ha det. Nedenfor barndomshjemmet mitt lå et vann. Jeg pleide gå ned dit, til et nedfalt tre, halvt liggende utover vannkanten og sette meg på stammen. Jeg satt over skrevs med føttene i vannet og strakk tåspissene mot overflaten. Jeg stirret intenst på tærne, men uten å se dem. Jeg vet ikke hvorfor, men det synes meg som om dette vannet aldri fantes… Å huske dette er som ikke å kunne huske noe som helst. Hvem vet hvorfor jeg sier dette, og om det var jeg som levde livet jeg husker?

**ANDRE** – Ved kysten blir vi triste når vi drømmer… Vi kan ikke være det vi ønsker å være, for det vi ønsker å være ønsker å ha vært i fortiden. Når bølgene bryter og skummet spruter, er det som minst tusen stemmer snakker. Bølgeskummet virker bare friskt for dem som tror det er ett. Alt er

veldig mye og vi vet ingenting. Skal jeg fortelle dere om hva jeg drømte ved kysten?

**FØRSTE** – Du kan fortelle oss drømmen, kjære søster; men ingenting i oss gjør at du må fortelle den… Om drømmen er vakker, kjenner jeg allerede smerten av å skulle høre den. Om den ikke er vakker, så vent…, fortell oss først etter du har forandret den…

**ANDRE** – Jeg skal fortelle den til dere. Det er ikke en fullstendig løgn, for det er unektelig slik at ingenting er fullstendig usant. Drømmen må ha vært slik. En dag jeg satt og hvilte meg mot den kalde klippekanten og hadde helt glemt at jeg hadde en far og mor, en barndom og en fortid i meg – denne dagen så jeg noe jeg trodde jeg så, at vagt i det fjerne passerte et seil … Deretter forsvant det… Ved ettertanke innså jeg at jeg allerede hadde drømt det. Jeg vet ikke hvordan det begynte… Og jeg dro aldri tilbake dit for å se etter flere seil… For ingen av seilene på skipene som seiler fra havnen her har seil som ligner, ikke engang når månen eller skipene seiler langsomt forbi langt der ute…

**FØRSTE** – I vinduet ser jeg et skip i det fjerne. Kanskje det samme du så…

**ANDRE** – Nei, kjære søster; skipet du ser er uten tvil på vei mot en havn et sted… Det er umulig at skipet jeg så var underveis mot en havn…

**FØRSTE** – Hvorfor svarer du meg slik? Det kunne være… Jeg så ikke noe skip gjennom vinduet… Jeg ønsket å se et skip og snakket om det, for at det ikke skulle gjøre vondt… Fortell oss nå hva det var du drømte om ved kysten…

**ANDRE** – Jeg drømte om en villfaren sjøfarer på en øy langt borte. På denne øyen fantes høyreiste palmetrær og fuglene fløy i bølger mellom dem… Jeg så aldri noen av fuglene med fast grunn under føttene… Slik var det at sjøfareren, forlist og berget, befant seg på øyen… Han fant ingen måter å komme seg tilbake til hjemlandet sitt, og hver gang han ble påminnet sine lidelser, drømte han seg et hjemland han aldri hadde hatt: Et annet hjemland begynte nå å bli landet han kom fra og husket, et annet slags land med andre slags landskap, med et annet folk, med andre måter å spasere i gatene og med andre utsikter fra vinduene… I hvert eneste

øyeblikk bygget han i drømme en løgn, et hjemland og han kunne aldri slutte å drømme. Hver dag drømte han på sanden og den varme bakken, i de korte, spisse skyggene av de høye palmene; hver natt drømte han liggende på ryggen, utstrakt på stranden og uten å ense stjernene over ham.

**FØRSTE** – Hadde jeg bare hatt et sånt tre, med sånne skygger på de utstrakte hendene mine, som i drømmen din!

**TREDJE** – La henne snakke… Ikke avbryt henne… Hun kjenner ordene sirenene lærte henne… Og jeg sovner for å kunne lytte… Fortell, kjære søster, fortell… Det gjør vondt i hjertet mitt at jeg ikke var deg da du drømte ved kysten…

**ANDRE** – År etter år, dag etter dag, befant sjøfareren seg i en og samme drøm og bygget seg et nytt hjemland… Hver eneste dag satte han på plass drømmesteiner i dette umulige byggverket… Etterhvert hadde han et land han allerede hadde reist på kryss og tvers av mange ganger… Han mintes de tusener av timer han tilbrakte langs kysten. Han visste om en vik i nord og kjente alle fargene i skumringen der, hvordan de forvandlet seg til et mykt mørke i den høye natten, hvordan sjelen hvilte seg i vannets hvisken og i et åpent spor etter skipet som seilte mot den store havnen i sør, den han engang hadde vært i, kanskje lykkelig, i sin antatte ungdom…

*(en pause)*

**FØRSTE** – Kjære søster, hvorfor er du så stille?

**ANDRE** – Snakk ikke for mye… Livet lusker alltid etter oss… Hvert et øyeblikk er drømmenes mor, men akkurat det vet ingen noe om… Snakker jeg for mye, rives jeg løs fra meg selv og hører min egen stemme. Da synes jeg synd på meg selv og kjenner hjertet slå altfor hardt i brystet. Og jeg får en sørgelig trang til å holde hjertet i armene mine og vugge det som et barn… Se: Horisonten blekner… Dagen kan ikke vente lenger… Trenger jeg å fortelle dere mer fra drømmen min?

**FØRSTE** – Fortell alt, kjære søster, fortell alt… Ikke skal du ende fortellingen eller ense randen av dagen… Dagen gryr aldri for den som hviler hodet sitt i drømmetimenes favn… Gnikk ikke hendene dine slik. Det høres ut som en snikende slange… Fortell oss mye mer enn drømmen din. Den er sann og derfor er den uten mening. Bare tanken på å lytte til deg fyller sjelen min med musikk …

**ANDRE** – Ja, jeg skal fortelle dere mer om ham. Bare for meg selv skal jeg fortelle den for dere. I den grad jeg forteller til dere, er det til meg selv jeg forteller… Vi er tre som lytter… *(Ser brått mot kisten og skjelver).* Ikke tre… Jeg vet ikke… Jeg vet ikke hvor mange…

**TREDJE** – Snakk ikke slik… Fortell fort, fortsett fortellingen… Ikke snakk om hvor mange som lytter… Vi vet ingenting om hvilke ting som lever og ser og lytter… Kom tilbake til drømmen din… Sjøfareren. Hva drømte sjøfareren?

**ANDRE** *(Lavere, med en langsom stemme)* – I begynnelsen skapte han landskapene, deretter skapte han byene; så skapte han gatene og smugene, en etter en, meislet av sin sjels verk – en etter en gatene, kvartal for kvartal, helt til kaiene der han til slutt skapte havnene… I den ene etter den andre fyltes gatene med folk, og i vinduene folk som betraktet folkene nedenfor… Han kom til å lære enkelte av dem å kjenne og som bare han kunne gjenkjenne… Han kjente dem fra forgangne liv og samtaler… Og alt dette er landskap bare drømmeren kan se i drømme… Deretter vandret han på kryss og tvers for å minnes landet han hadde skapt… Slik bygget han fortiden sin… Snart hadde han et annet liv før dette… Nå fantes det et nytt hjemland, et annet fødested, andre steder ungdomstiden fant sted i, andre havner å reise fra… Her var han i ferd med å ha hatt sine barndoms kamerater og manndoms venner og uvenner. Alt var forskjellig fra det han hadde før – verken land eller folk eller hans egen fortid lignet den han hadde hatt… Vil dere at jeg fortsetter?… Det gjør så vondt å snakke om dette!… Når jeg nå forteller den til dere, ville jeg heller fortalt dere andre drømmer…

**TREDJE** – Fortsett, selv om du ikke vet hvorfor… Jo mer jeg hører på deg, desto mindre er jeg meg selv…

**FØRSTE** – Er det virkelig godt at du fortsetter? Må en fortelling ta slutt? I alle tilfelle, snakk… Det har så lite å si om vi sier noe eller ikke… Vi våker over tiden som går… Vårt kall er like nytteløst som Livet…

**ANDRE** – En dag det hadde regnet mye og horisonten var mer uklar, trøtnet sjøfareren av å drømme… Han ville huske sitt sanne hjemland…, men innså at han husket ingenting av det, at det ikke lenger fantes for ham… Barndommen han husket tilhørte drømmenes hjemland; ungdommen han husket var den han hadde skapt… Hele hans liv var livet han hadde drømt… Og han innså at det andre livet ikke kunne ha funnes… Om han ikke husket en eneste gate eller figur eller en moderlig favn?… Mens i det livet han syntes å ha drømt var alt virkelig og hadde vært… Han kunne ikke drømme en annen fortid, fatte at han hadde hatt en annen, slik alle, et øyeblikk, kunne tro… Å, søstre, kjære søstre… Det er noe jeg ikke vet hva er, som jeg ikke har fortalt dere… Noe som ville forklare alt sammen… Sjelen min kjøler meg ned… Jeg vet knapt om jeg har snakket… Snakk til meg, rop til meg, så jeg våkner, så jeg vet at jeg er her med dere og at det er noe som bare er drømmer…

**FØRSTE** *(med svært lav stemme)* – Jeg vet ikke hva jeg skal si deg… Jeg våger ikke å se på noe som helst… Hvordan fortsetter drømmen?…

**ANDRE** – Jeg vet ikke hva resten var… Eller hvordan den fortsetter… Hvorfor må det være mer?…

**FØRSTE** – Men hva skjedde etterpå?

**ANDRE** – Etterpå? Etterpå hva da? Etterpå, hva er det noe?… En dag kom et skip… En dag kom et skip…– Ja, ja… bare slik kunne det ha vært…– En dag seilte et skip forbi denne øyen, men sjøfareren var ikke der.

**TREDJE** – Kanskje hadde han reist tilbake til hjemlandet… Men til hvilket?

**FØRSTE** – Ja, til hvilket? Og alt som kunne ha hendt sjøfareren? Ville noen vite det?

**ANDRE** – Hvorfor spør dere meg om dette? Finnes det svar på noe som helst?

*(en pause)*

**TREDJE** – Er det nødvendig for drømmen din, at akkurat denne sjøfareren på akkurat denne øyen virkelig fantes?

**ANDRE** – Nei, kjære søster; ingenting er absolutt nødvendig.

**FØRSTE** – I det minste, hvordan sluttet drømmen?

**ANDRE** – Den sluttet ikke… Ikke vet jeg… Ingen drøm slutter… Vet jeg sikkert om den ikke bare drømte videre, at jeg ikke drømmer uten å vite det, at å drømme bare er noe uklart jeg kaller for livet?… Ikke snakk til meg mer… Jeg begynner å bli sikker på noe jeg ikke vet hva er… Hvem er det som kommer mot meg en natt, som ikke er denne natten, med den ukjente angstens skritt?… Hvem har jeg vekket i drømmen jeg fortalte dere?… Jeg har en formløs frykt for at Gud ville ha forbudt meg drømmen min… Den er uten tvil mer virkelig enn Gud tillater… Ikke vær tause… Si meg i det minste hvordan natten skal bli, selv om jeg vet det… Se, det begynner å bli dag… Se: Det skal bli en virkelig dag… Stans… Vi tenker ikke mer på det… Vi skal ikke gå lenger inn i dette indre eventyret… Hvem vet hva som finnes på enden av det?… Alt dette, kjære søstre, hendte i natt… Vi snakker ikke mer om det, heller ikke om oss selv… Det er både menneskelig og passende at vi antar en sorgfull positur.

**TREDJE** – Det var vakkert å lytte til deg… Ikke si nei… Jeg vet godt det ikke er verdt noe… Og derfor synes jeg det var vakkert… Nei, det var ikke derfor, men jeg sier det likevel… Dessuten, musikken i stemmen din, som jeg lyttet mer til enn ordene dine, etterlater meg ulykkelig, kanskje fordi det er musikk…

**ANDRE** – Alt etterlater oss ulykkelig, kjære søster… Mennesker som tenker trøtnes av det, fordi alt er forandring… Mennesker som går bort viser oss at alt forandrer seg… Det evige og skjønne finnes bare i drømme… Hvorfor snakker vi fortsatt?…

**FØRSTE** – Jeg vet ikke… *(ser mot kisten, med en lavere stemme)* – Hvorfor dør man?

**ANDRE** – Kanskje fordi det ikke drømmes nok…

**FØRSTE** – Det er mulig… Er det ikke da bedre å lukke drømmen over seg og glemme livet, slik at døden kan glemme oss?…

**ANDRE** – Nei, kjære søster, ingenting er verdt noe som helst…

**TREDJE** – Kjære søstre, det er dag allerede… Se omrisset av de forunderlige fjellene… Hvorfor gråter vi ikke?… Hun som lot som hun var der, var vakker og ung som oss, og hun har også drømt… Jeg er sikker på at drømmen hennes var den vakreste av alle… Hva ville hun drømme om?…

**FØRSTE** – Snakk lavere. Hun hører oss kanskje og vet hva drømmer er godt for…

*(pause)*

**ANDRE** – Kanskje ingenting av dette er sant… At stillheten og døden og dagen som gryr kanskje ikke er annet enn en drøm… Se nøye på alt dette… Synes dere det hører til livet?…

**FØRSTE** – Jeg vet ikke. Jeg vet ikke hva som er i livet… Å, du er som forsteinet! Og øynene dine er så triste, det er som de er det forgjeves…

**ANDRE** – Det er ikke verdt å være trist på andre måter… Ønsker ikke dere også at vi skal tie? Det er så merkelig å leve… Alt som skjer er ikke til å tro, verken på sjøfarerens øy eller i denne verden… Se, himmelen er grønn allerede og horisonten smiler i gull… Det kjennes som øynene mine brenner, fordi jeg tenkte på å gråte…

**FØRSTE** –Du gråt jo, kjære søster.

**ANDRE** – Kanskje… Det er uten betydning… Hva slags kulde er dette?… Å, og nå… og nå! Si meg dette… Si meg en ting til… Kunne det hende at det eneste virkelige er sjøfareren og at vi og alt her, bare er drømmen hans?…

**FØRSTE** – Snakk ikke mer, ikke snakk mer… Det er så merkelig at det må være sant. Ikke fortsett… Det du skulle til å si. Jeg vet ikke hva det var, men det må være mer, det er for mye for sjelen å høre… Jeg er redd for alt du ikke kommer til å si… Se, se, det er allerede dag… Se på dagen… Gjør alt for å akte dagen, den virkelige dagen, der ute… Se på den, se på den… Den er til

trøst… Dere tenker ikke på dagen og dere ser ikke på dagen dere tenker på… Se dagen gryr… Den skinner som gull mot en jord av sølv. Slørskyene legger seg rundt daggryet og farger den… Om ingenting finnes, kjære søstre?… Om alt er på en eller annen måte absolutt ingen ting?… Hvorfor så de slik ut?…

*(De svarer henne ikke. Og ingen hadde sett noe på noen måte.)*

**DEN SAMME** – Hva var det du sa som skremte meg?… Jeg kjente det så sterkt at jeg knapt skjønte hva det var… Si meg det, slik at jeg hører det for andre gang, men uten å kjenne frykten fra i sted… Nei, nei… Ikke si noe som helst… Jeg spør ikke for at du skal svare, men for at jeg kan snakke og la være å tenke… Jeg kjenner at frykten i meg husker hva det var… Det var noe stort og forferdelig, som Gud… Vi må slutte å snakke nå… Det er en stund siden samtalen vår mistet all mening… Det som er mellom oss og gjør at vi snakker, har pågått altfor lenge… Det finnes noe mer her enn sjelene våre… Dagen skulle allerede ha grydd… Den skulle allerede ha våknet… Noe er sent… Alt er sent… Hvorfor ligner alle disse tingene på angsten… Å, dere må ikke forlate meg… Snakk med meg, snakk med meg… Snakk samtidig med meg, la meg ikke være her alene med stemmen min… Jeg er mindre redd stemmen min, enn tanken på stemmen min inne i meg, om jeg merker at jeg selv snakker…

**TREDJE** – Hvilken stemme er det du snakker med?… Det er en annen… En slags langt borte fra…

**FØRSTE** – Jeg vet ikke… Ikke husk meg på denne måten… Jeg må ha snakket med en stemme kvestet og krystet av frykten… Men jeg vet ikke lenger hva som sies… Mellom meg og stemmen min åpner seg en avgrunn… Alt dette, samtalen og natten og frykten – alt dette må ta slutt, angsten for alt det skrekkelige du fortalte oss må ta slutt… Jeg tror jeg snart har glemt det du fortalte, og jeg tror at jeg burde skrike på en ny måte for å uttrykke den angsten…

**TREDJE** *(til ANDRE)* – Kjære søster, du skulle ikke fortalt oss fortellingen din. Nå er jeg redd for at jeg må leve med større angst. Da du fortalte ble jeg så

forstyrret at jeg hørte meningen i ordene dine og lyden av dem, som to forskjellige ting. Det er som om du og stemmen din og meningen i alt du har fortalt, er tre forskjellige skikkelser, tre skikkelser som snakker og går.

**ANDRE** – Det er faktisk tre forskjellige skikkelser, med egne og virkelige liv. Kanskje Gud vet hvorfor?... Å, men hvorfor snakker vi om dette? Hvem er det som gjør at vi fortsetter å snakke? Hvorfor snakker jeg uten å ville snakke? Hvordan har det seg at vi ikke enser at det er dag?

**FØRSTE** – Om bare noen kunne skrike, så vi våknet? Jeg hører at jeg skriker inne i meg, men jeg kjenner ikke lenger veien fra viljen min til strupen min. Jeg kjenner en voldsom trang til å frykte at noen skal banke på døren. Hvorfor banker ikke noen på døren? Det ville vært umulig og jeg trenger å frykte det, for å vite at det er det jeg frykter. Jeg føler meg så merkelig!... Det synes som jeg ikke lenger har min egen stemme... En del av meg sovnet for å kunne se på... Angsten vokste i meg, men jeg vet ikke lenger hva det betyr... Jeg vet ikke lenger i hvilken del av sjelen jeg kan føle angsten... Jeg føler kroppen min som svøpt i et likklede av bly... Hvorfor fortalte du oss fortellingen din?

**ANDRE** – Jeg husker ikke lenger... Jeg husker knapt det jeg har fortalt... Det synes som om det har gått så lang tid!... For søvnen, søvnen favner mine måter å se på tingene!... Hva er det vi så gjerne vil gjøre? Hva tenker vi å gjøre? – jeg vet ikke lenger om det er å snakke eller ikke å snakke...

**FØRSTE** – Vi snakker ikke mer. Jeg blir så sliten av alle kreftene du bruker på å snakke... Avgrunnen mellom det du tenker og det du sier gjør meg vondt... Bevisstheten min flyter på overflaten av en skrekkslagen trøtthet, i alle sansene mine, helt ut på huden min... Jeg vet ikke hva det er, men hva det føles som... Jeg trenger å finne noen forvirrete ord som er vonde å uttale... Føler ikke dere også det som en enorm edderkopp spinner et svart nett om oss, sjel for sjel?

**ANDRE** – Jeg føler ingenting... Jeg føler sansene mine som en ting som føles... Hvem er det jeg er?... Hvem er det som snakker med stemmen min?... Å, hør,...

**FØRSTE og TREDJE** – Hvem var det?

**ANDRE** – Ingenting. Jeg hørte ingenting… Jeg ønsket å late som jeg hørte noe, for at dere skulle tro at dere hadde hørt noe og at jeg kunne tro det fantes noe å høre… Å, den er så skrekkelig den skrekken inne i meg, som løsner stemmen fra sjelen og følelsene fra tankene og som gjør at vi snakker og føler og tenker, når alt i oss forlanger en taushet og en dag og et bevisstløst liv… Hvem er den femte personen her i rommet som strekker ut armen sin og stanser oss hver gang vi er i ferd med å føle noe?

**FØRSTE** – Hvorfor prøver du å skremme meg? Det er ikke rom for mer frykt i meg… Jeg tynges ned i favnen av følelsene mine. Jeg er fullstendig nedsunket i en lunken gjørme, jeg antar er følelser. Gjennom alle sansene mine kommer noe som fanger og dekker over oss. Vekten av øyelokkene hviler på alt jeg sanser. Tungen sitter fast i alt jeg føler. I dype søvnen limes tankene sammen i alle bevegelsene mine. Hvorfor ser du sånn på meg?…

**TREDJE** (*med en svært lav og svak stemme*) – Å, det er nå, det er nå… Ja, noen våknet… Det finnes folk som våkner… Når noen kommer inn, er alt over… Inntil da, la oss vi tro at alt dette skrekkelige bare var en lang søvn vi sov i… Det er dag… Alt tar slutt… Og alt som står igjen, kjære søster, er at bare du er lykkelig fordi du tror på drømmen…

**ANDRE** – Hvorfor spør du meg? Fordi jeg sa det? Nei, jeg tror ikke…

*En hane galer. Nesten brått stiger lyset. De tre våkekvinnene forblir tause og uten å se på hverandre.*

*På en vei, ikke langt borte, knirker og jamrer en eller annen kjerre.*

Tekstgrunnlag:
Arquivo Pessoa, Obra Dramáticos: http://arquivopessoa.net/textos/1973
Første gang publisert i Orpheu , nº1. Lisboa: Jan-Mar. 1915